

Bestandsplan 2016 - 2018

12.05.2016

Nordhordland Bestandsplanområde

Innhold

1. Innleiing

2. Bestandsplanområdets avgrensing og storleik

2.1 Kart over planområdet

2.2 Oversikt over valda innanfor bestandsplanområdet:

3. Organisering, drift og økonomi

3.1 Organisering.

3.2 Drift og administrasjon

3.3 Økonomi

3.3.1 Budsjett og handlingsplan

4. Avskyting, bestandsutvikling, og status i planområdet

4.1 Tilrådd avskytingsmodell

4.2. Avskyting i planområdet siste 5 år

4.2.1 Samla avskyting i planområdet siste 5 år

4.2.2 Avskyting i planområdet på kjønns og aldergrupper i %

4.3 Sett hjort

4.3.1 Bestandsutvikling

4.3.2 Jakttrykk

4.4 Overvakingsprogrammet for hjort

4.4.1 Slaktevekter for kalv og ungdyr

4.4.2 Reproduksjon

4.4.3 Årsaker til vekt nedgang og redusert reproduksjonsemne

4.5 Status for bestandsutviklinga

5 Mål for bestandsplanen

5.1 Hovudmål:

5.2 Delmål:

6. Handlingsdel - avskytingsplan

6.1 Avskytingsplan

6.2 Fordeling av fellingskvote til valda

6.3 Overføring av fellingsløyve mellom vald, fellesjakt.

1. Innleiing

Bestandsplan for Nordhordland Bestandsplanområde for perioden 2016 - 2018.

Bestandsplanen tek føre seg den samla hjortebestanden i området uavhengig om alle valda har tilslutta seg den eller ikkje. Vald som inngår i bestandsplansamarbeidet her består framleis som sjølvstendige vald og vil få si tildeling frå kommunen som valfrie fellingsløyver. Avskytinga skal gjerast i samsvar med bestandsplanen som ikkje omhandlar noko i høve den interne fordelinga og jaktutøving m.v. i dei einskilde valda. Det er høve å flytte/overføre løyve mellom vald i bestandsplanområdet når jaktrettshavarane er samde om dette

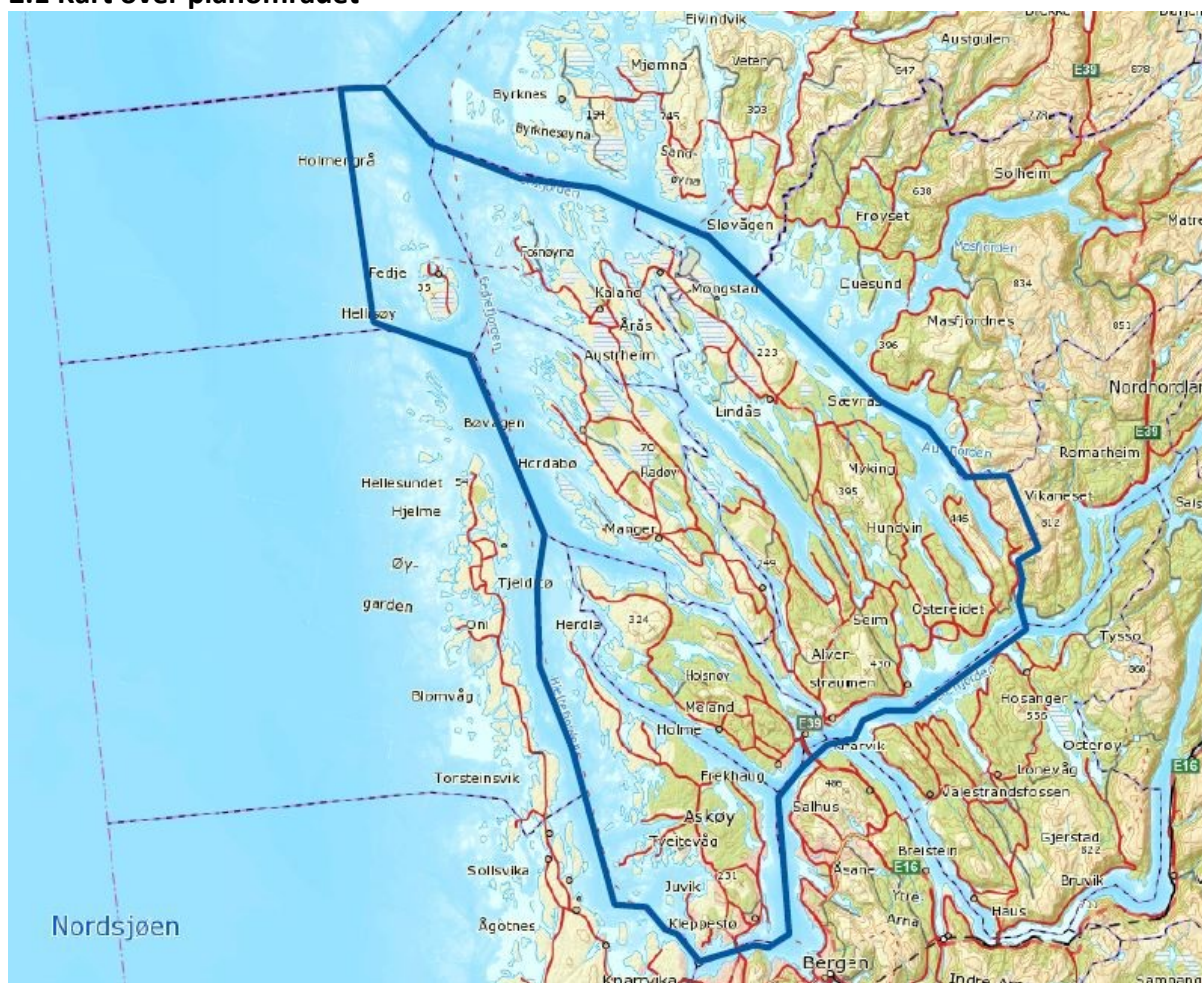
Ein ser her på den samla avskytinga for siste 5 årsperioden i området. Vidare har ein med bakgrunn i tilgjengeleg datamateriale frå m.o.a. fellingsstatistikkar, Sett hjort og Overvakingsprogrammet for hjortevilt å gjere opp status for hjortebestanden i området. Utifrå dette og ynskje for framtidig utvikling har ein fastsett plan for avskytinga i neste 3 års periode.

2. Bestandsplanområdets avgrensing og storleik

Bestandsplanområdet femner om kommunane Fedje, Austrheim, Askøy, Meland, Radøy og Lindås aust til Husdalsvatnet – Stallbotnen.

Avgrensinga er gjort for å femne om heile årsleveområdet til størstedelen av hjorten i området. Denne avgrensinga er gjort med grunnlag i kunnskap om hjortens områdebruk (merkjeforsøk og lokalkunnskap). Om ny og betra kunnskap seinare skulle tilsei at områdeavgrensinga ikkje er den beste i høve føremålet bør avgrensinga endrast i samsvar med dette.

2.1 Kart over planområdet

Figur 1 Kart over Nordhordland bestandsplanområde.

2.2 Oversikt over valda innanfor bestandsplanområdet:

Valdnavn	Areal	Andel areal	Tildelt 2015	Felt 2015	Fellings %	Daa pr tildelt 2015
Kleppe/Krokås/Follese	4822	0,9	5	0	0	964
Askøy Nord Hjortevald	25841	4,9	30	28	93	861
Askøy Sør Hjortevald	23844	4,6	20	12	60	1192
Storebotnen/Setafjell	1002	0,2	1	0	0	1002
Nordre Holsnøy	22759	4,3	41	24	59	555
Sagstad - Moldekleiv	2334	0,4	5	3	60	467
Midtre Holsnøy	11540	2,2	35	21	60	330
Mjåtveit - Langeland	5129	1,0	10	6	60	513
Fløksand - Ryland	5411	1,0	9	5	56	601
Dale	3203	0,6	5	5	100	641
Sætremarka	1564	0,3	3	1	33	521
Flatøy/Håøyna	1410	0,3	3	2	67	470
Kårbø	2628	0,5	4	4	100	657
Austbygd hjortevald	19255	3,7	31	23	74	621
Gjerde	1455	0,3	3	1	33	485

Søre Radøy Grunneigarlag	9055	1,7	11	10	91	823
Marøy	2443	0,5	3	0	0	814
Radøy Nord	8400	1,6	19	8	42	442
Storheim/Tjore grunneigarlag	2100	0,4	3	0	0	700
Pletten	3000	0,6	7	4	57	429
Skjelvik/Valdersnes	1700	0,3	4	1	25	425
Grindheim	2300	0,4	5	5	100	460
Kvalheim	1117	0,2	3	3	100	372
Ystebø	2500	0,5	6	3	50	417
Radøy Midtre	9543	1,8	21	13	62	454
Manger grunneigarlag	17762	3,4	40	22	55	444
Haukeland/vetås	2840	0,5	3	1	33	947
Nordangervågen	13176	2,5	30	30	100	439
Bø	1600	0,3	4	0	0	400
Sæbø, Kvamme	3810	0,7	5	0	0	762
Toska	3098	0,6	5	4	80	620
Askeland	2650	0,5	5	5	100	530
Vestvaldet	6425	1,2	14	12	86	459
Bogno	566	0,1	1	0	0	566
Thorsheim/Kålås/Leivestad	4350	0,8	13	7	54	335
Leivestad nord	1655	0,3	5	2	40	331
Myking/Hundvingrend greigarl	69100	13,2	150	124	83	461
Fjeldsbø/Skodvin/Løtveit	1510	0,3	3	3	100	503
Andås/Stall	12000	2,3	13	10	77	923
Storsæter	1800	0,3	5	1	20	360
Eide Indre	2300	0,4	5	1	20	460
Eide Ytre	2790	0,5	6	3	50	465
Bjørndal/Totland	2800	0,5	10	6	60	280
Askeland/Toft	1875	0,4	6	3	50	313
Helltveit	1500	0,3	4	1	25	375
Vatshelle	1800	0,3	5	4	80	360
Eidsheim	1800	0,3	6	2	33	300
Bjørge	2600	0,5	8	5	63	325
Eikanger Øvre/Eidsnes	5500	1,1	12	7	58	458
Eikanger Nedre	2500	0,5	6	4	67	417
Høyland/Myhr	2660	0,5	11	11	100	242
Heggertveit/Heggernes	1886	0,4	6	6	100	314
Sandvik/Hagesæter	1800	0,3	5	2	40	360
Fyllingsnes	2250	0,4	6	0	0	375
Fyllingen	2412	0,5	6	4	67	402
Sjursæter/Kleivdal/Sætre	3500	0,7	8	4	50	438
Dalabygda	3750	0,7	9	6	67	417
Hopsdal/Ikeland	2720	0,5	8	3	38	340
Mundal	3500	0,7	6	0	0	583
Gjelsvik/Hølleland	3260	0,6	6	4	67	543
Isdal	1600	0,3	3	1	33	533
Stranda	1890	0,4	5	2	40	378
Alverstraumen	1750	0,3	4	2	50	438
Lindås Hjørtevald	46000	8,8	98	56	57	469
Lindås Vest Hjørtevald	61000	11,7	110	69	63	555
Fosnøy villtag	24375	4,7	86	55	64	283
Lindåsneset	6931	1,3	14	9	64	495

Bakkøy	4474	0,9	8	5	63	559
Mongstad	3000	0,6	9	8	89	333
Stormark	1375	0,3	4	0	0	344
Nygård/Fedje aust	676	0,1	2	2	100	338
Nordre Sula/Kremmerholmen	531	0,1	1	1	100	531
Sum - Gjennomsnitt	523502	100	1066	689	65	491

Tabell 1: Syner godkjent areal for valda innanfor området samt valda sin del av arealet i prosent av det samla arealet i området og tildelte og felte hjort samt fellingsprosent for jakta i 2015. Dei valda som har tilslutta seg bestandsplanområdet står med utheva skrift.

Av bestandsplanområdet sitt samla areal på 523.502 daa så ligg 55.509 daa til valda i Askøy kommune, 75.233 til valda i Meland, 95.540 daa til valda i Radøy kommune, 255.858 til valda i Lindås, 38.780 til valda i Austrheim og 2.582 til valda i Fedje. Dei valda som har tilslutta seg samarbeide har eit samla areal på 102.935 daa og av dette ligg 49.685 daa i Askøy og 53.250 118 694 daa i Lindås kommune.

3. Organisering, drift og økonomi

3.1 Organisering.

Det er valda som er medlem i bestandplanområdet, og det er ynskjeleg og skal arbeidast for at alle valda innan området vert med i bestandplanområdet. Valda som er med i bestandplanområdet må skriftleg tilslutte seg samarbeidet.

Bestandsplanområdet si hovudoppgåve er å drive hjorteforvaltning innafor område. Dette gjennom utarbeiding, gjennomføring og oppfylging av bestandsplan. I dette ligg fordeling av fellingsløyver mellom valda i samarbeidet.

Bestandsplanen omhandlar berre sjølv avskytinga for området og ikkje noko i høve den praktiske jaktutøvinga for dei einskilde jaktvalda. Desse består som sjølvstendige einingar og får tildelinga av fellingsløyve frå kommunen i samsvar med bestandsplanen. Valda skal og rapportere fellingsresultatet og anna til kommunen i samsvar med gjeldande fristar.

Bestandsplanen er kunnskapsbasert og utarbeidd med grunnlag i tilgjengelig datamateriale i høve Sett hjort, fellingsstatistikkar og vekt/kondisjonsutvikling med bakgrunn i slaktevekte og resultat frå Overvåkingsprogrammet for hjortevilt.

3.2 Drift og administrasjon

Bestandsplanområde engasjerer eigen sekretær for den faglege og administrative oppfølginga av planen, rapportering og eventuelle justeringar undervegs. Arbeid med dette skal konkretiserast i Bestandsplanområdets arbeidsplan og budsjett. Det vil og verte trong for arbeid knytt til informasjonsarbeid, kompetanseheving og auka oppslutnad.

sekretær/administrativ leiar BRREG

3.3 Økonomi

Det skal utarbeidast budsjett og handlingsplan for gjennomføring av bestandsplanen og drifta av bestandsplanområdet. Det skal søkjast det kommunale viltfondet om tilskot til dekking av kostnader med utarbeiding og gjennomføring av bestandsplanen.

3.3.1 Budsjett og handlingsplan

Forvaltningsprosjektet dekkjer kostnader med bestandsplan og oppstart av bestandsplanområdet. Styret brukar erfaringar frå fyrste driftsåret til å få på plass budsjett og handlingsprogram til årsmøtet.

4. Avskyting, bestandsutvikling, og status i planområdet

4.1 Tilrådd avskytingsmodell

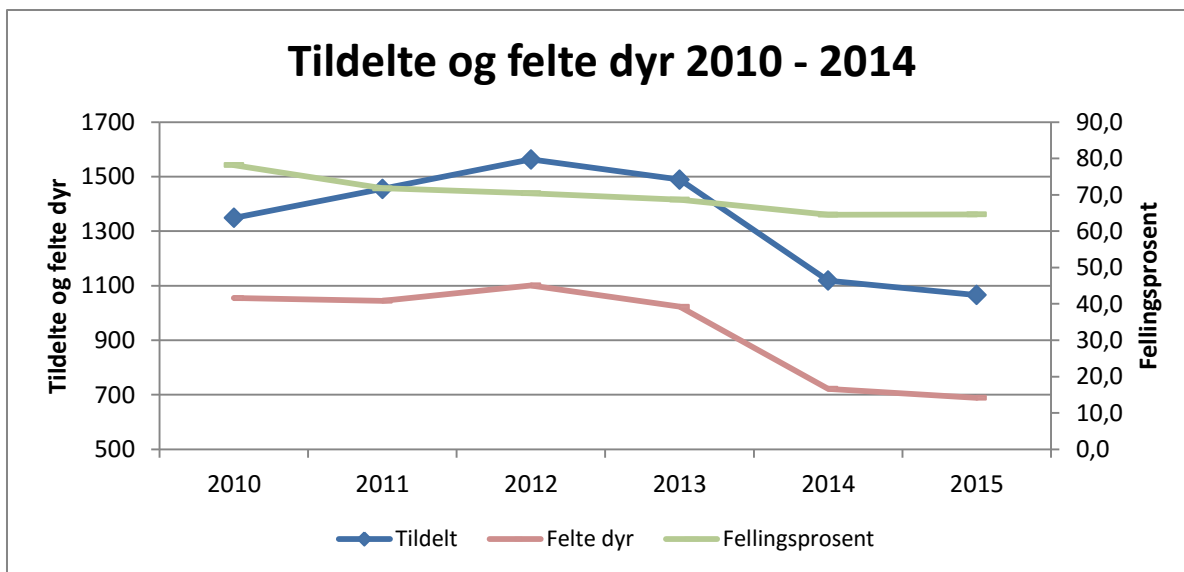
Tilrådd avskytingsmodell har lenge vore å skyte «gjennom bestanden» dvs at jaktuttaket skal gjerast på alle kjønns og aldersgrupper og at evt. ynskje om auke eller minke i bestandane skal gjerast gjennom å auke eller redusere det samla uttaket. Tilrådd fordeling av uttaket har vore eit minimum 20 % kalv (samla for begge kjønns), minimum 20 % fjorkoller, minimum 20 % spissbuk, maksimum 20 % eldre hanndyr og maksimum 20 % eldre hodyr. Vidare at fordelinga mellom kjønna samla sett skal vere lik og at kalv og ungdyr samla bør utgjere minst 60 %. Dess større del av uttaket ein har på kalv og ungdyr dess større totaluttak kan ein ha.

Denne tilrådinga gjeld for bestandar i «balanse» der ein har ei ynskjeleg kjønns og aldersfordeling. Dette er ikkje tilfelle her då ein i lang tid har hatt ei overvekt av hanndyr i uttaket samstundes som eldre dyr har utgjort ein større del og kalv/ungdyr ein mindre del av uttaket enn ynskjeleg. Dette gjer at gjennomsnittsalderen i bestanden er låg samstundes som det er mindre vaksne hanndyr enn ynskjeleg.

4.2. Avskyting i planområdet siste 5 år

Under føresetnad av at jakttykket vert oppretthalde nokolunde jamt og at det ikkje vert sett i verk særskilde tiltak for å påverke bestandsutviklinga for større område samla vil fellingstala over tid kunne sei noko om bestandsutviklinga. Dette i lag med tildelte fellingsløyve og fellingsprosenten vil og på kortare sikt kunne sei noko om bestandsutviklinga. Fellingsprosenten vert rekna ut på bakgrunn av kor mange av tildelte fellingsløyve som vert felt.

4.2.1 Samla avskyting i planområdet siste 5 år

Figur 2: Diagrammet syner tildelte og felte dyr på venstre aksene og fellingsprosent på høgre aksene. Høgste fellingsprosent for området hadde ein for 2012 med 1.101 felte dyr. Høgste fellingsprosenten var i 2010 med 78 %. Etter det er fellingsprosent redusert årleg og i 2015 vart det felt 689. Tildelinga er og redusert ein del dei seinare åra, men ikkje tilsvarende avskytinga og i 2015 var fellingsprosenten redusert til 65 %.

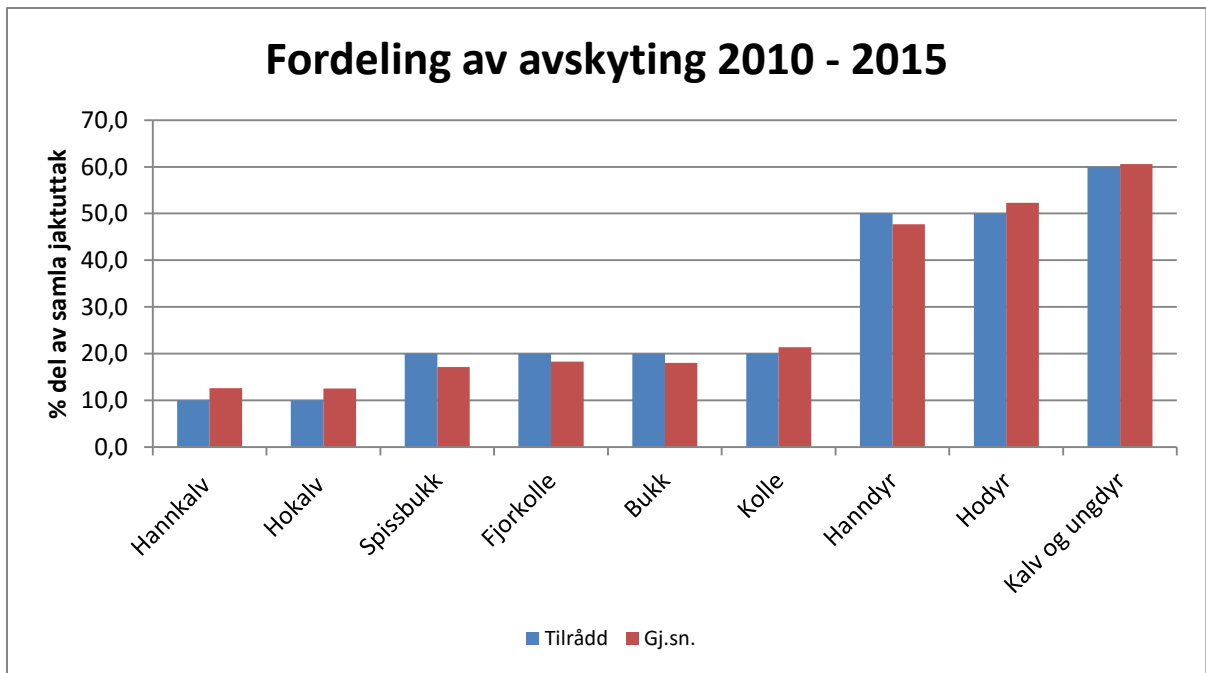
År	Tildelt	Hannkalv	Hokalv	Spissbukk	Fjorkolle	Bukk	Kolle	Felt totalt
2010	1349	134	137	172	194	190	228	1055
2011	1455	134	147	174	185	166	239	1045
2012	1563	126	133	191	207	208	236	1101
2013	1489	147	117	172	192	178	217	1023
2014	1119	88	85	131	128	145	145	722
2015	1066	83	90	120	128	122	146	689
Sum	8041	712	709	960	1034	1009	1211	5635
Gjsn	1340	119	118	160	172	168	202	939

Figur 3: Tabellen syner tal felte dyr i ulike kjønns og aldersgrupper innan området dei siste 6 åra.

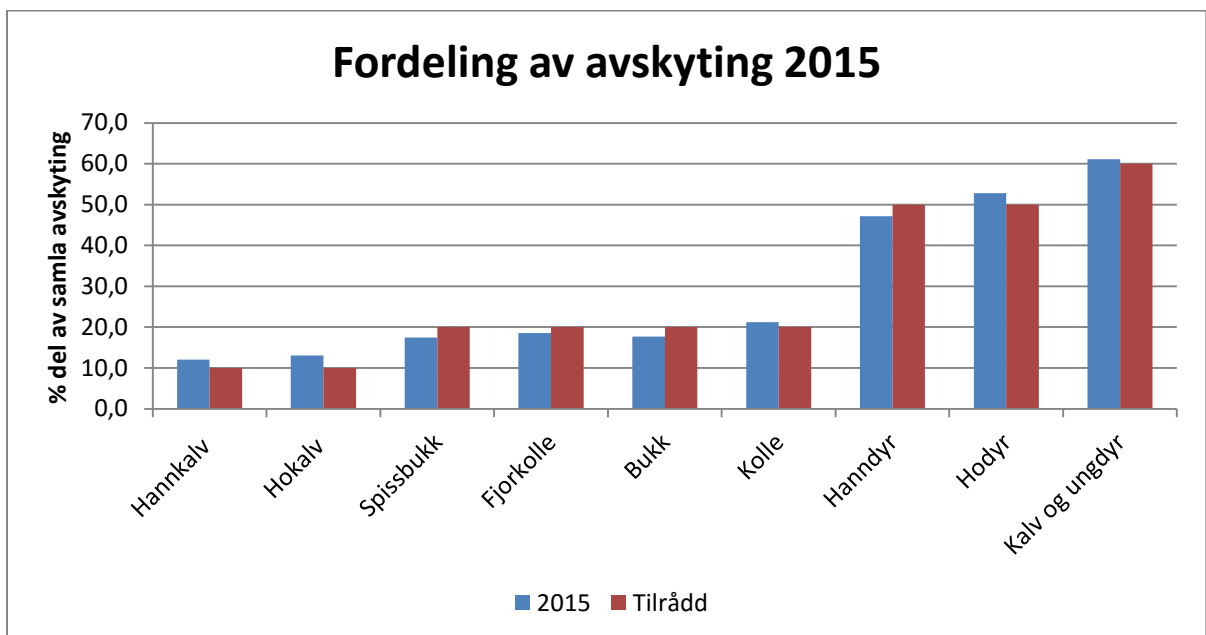
4.2.2 Avskyting i planområdet på kjønns og aldersgrupper i % av samla avskyting

År	Hannkalv	Hokalv	Spissbukk	Fjorkolle	Bukk	Kolle	Hanndyr	Hodyr	Kalv + ungdyr
2010	12,7	13,0	16,3	18,4	18,0	21,6	47,0	53,0	60,4
2011	12,8	14,1	16,7	17,7	15,9	22,9	45,4	54,6	61,2
2012	11,4	12,1	17,3	18,8	18,9	21,4	47,7	52,3	59,7
2013	14,4	11,4	16,8	18,8	17,4	21,2	48,6	51,4	61,4
2014	12,2	11,8	18,1	17,7	20,1	20,1	50,4	49,6	59,8
2015	12,0	13,1	17,4	18,6	17,7	21,2	47,2	52,8	61,1
Sum	75,6	75,4	102,7	110,0	108,0	128,4	286,2	313,8	363,6
Gjsn. %	12,6	12,6	17,1	18,3	18,0	21,4	47,7	52,3	60,6
Tilrådd	10,0	10,0	20,0	20,0	20,0	20,0	50,0	50,0	60,0

Figur 2 Tabellen syner fordeling av den årlege avskytinga på kjønns og aldersgrupper i % av total avskyting samt fordeling på kjønn og andelen kalv og ungdyr av samla jaktuttak. Andelen kalv og ungdyr har vore bra i høve tidlegare målsetjing, men det er rom for å auke denne særskilt kalv.

Figur 3: Syner fordeling av avskytinga på kjønns og aldersgrupper i % av samla avskyting for heile perioden. Dei raude søylene syner avskytinga, medan dei blå syner «tilrådd» avskytingsmodell med å skyte minimum 20 % kalv, minimum 20 % fjorddyr, minimum 20 % spissbukk, maksimum 20 % bukk og koller samt at kalv og ungdyr til saman bør utgjere meir enn 60 %. Avskytinga har ikkje vore langt i frå dette.

Figur 4: Siste år er andelen kalv liten og utgjorde berre 21 %. Kalv og ungdyr til saman utgjorde berre 50 % og andelen vaksne dyr vert såleis alt for høg. Kjønnstilhøvet er og skeivt som for heile perioden med ei overvekt av hanndyr i uttaket. Avskytinga siste år var og bra, men det er rom for ein enno større del kalv.

4.3 Sett hjort

Sett hjort er eit styringsverktøy som er basert på at jegerar registrerar tal observerte hjort under jakta. Dette i saman med opplysingar om jaktinnsats samt felte dyr dannar grunnlaget for å rekne ut ei

rekke indeksar. Endringar av desse indeksane over tid gjev signal om endringar i bestandsmessige tilhøve.

Hjorten har store leveområde i gjennom året og kan utifrå ver og beitetilhøve bruke terrenget noko ulikt frå år til år. Dette i lag med tilfeldige avvik gjer at ein ikkje kan nytte Sett hjort på små einingar som mindre vald og jaktfelt. Ein kan heller ikkje utan vidare samanlikne indeksane frå eit område til eit anna. Data vert registrert særskilt for jakt på innmark og i utmark. Sett hjort data frå innmarksjakt syner seg å variere mykje einiskilde år utan at det kan forklarast utifrå bestandsmessige tilhøve. Ein reknar difor at tala frå utmarksjakt gjev dei sikraste indikasjonane på bestandsvariasjonar.

Tilhøve som påverkar observasjonane kan og variere frå år til år og ein kan difor vanskeleg trekkje slutningar basert på endringar av ein indeks frå eit år til neste. Ein treng data for fleire år for å kunne sjå ein trend.

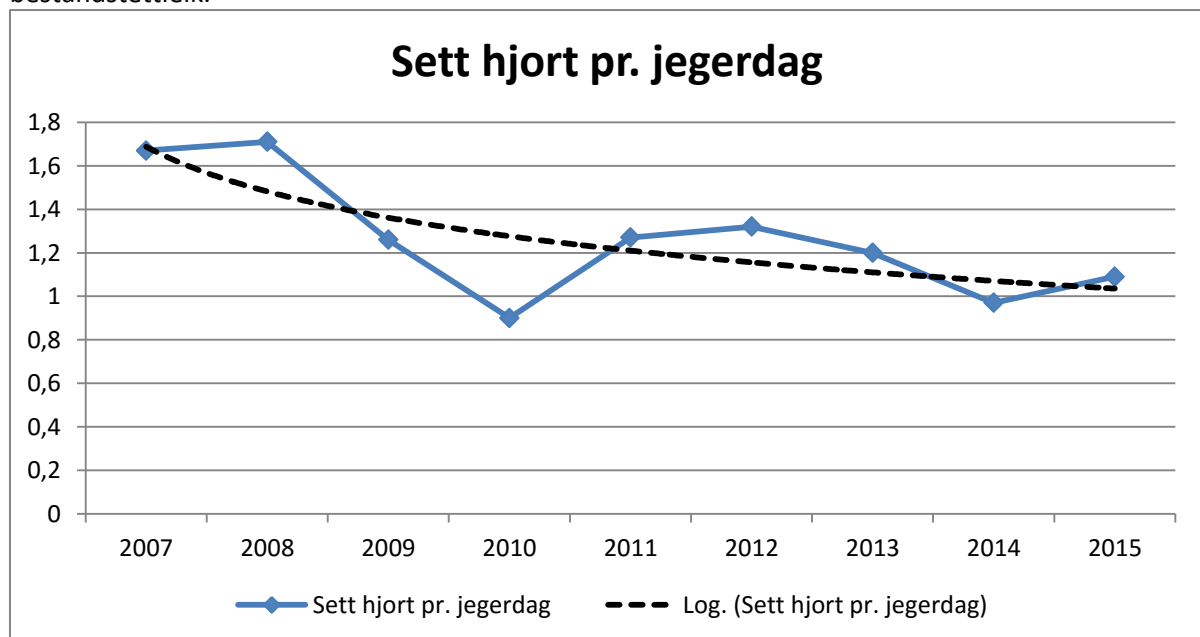
Verktøyet vert betre og mindre utsett for tilfeldige avvik m.v. dess større datamengd som ligg til grunn. Det er såleis viktig at jegerane fylgjer dette opp og fører registreringar frå all jakt, og for dei dagane det verken vert sett eller felt noko.

4.3.1 Bestandsutvikling

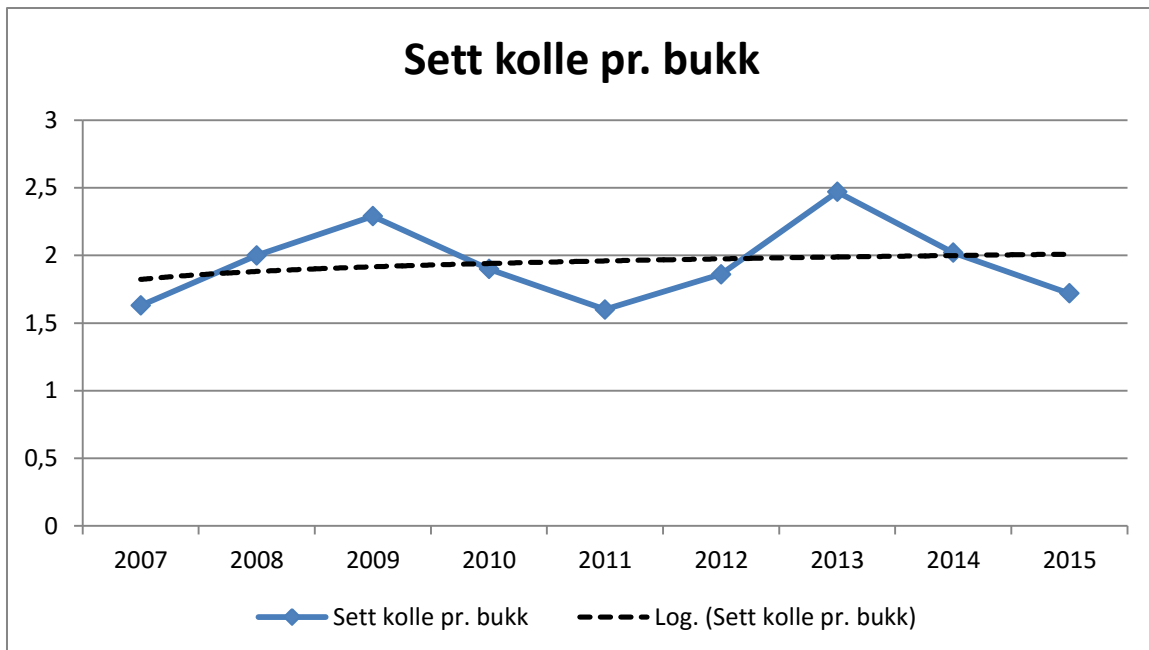
Indeksane for Sett hjort pr jegerdagsverk/time, Sett kolle pr. bukk, Sett kalv pr. kolle og Sett spissbukk pr bukk gjev utrykk for bestandsmessige tilhøve som bestandsstorleik og bestandssamansetjing/struktur.

Sett Hjort pr jegerdagsverk

Denne indeksen gjev utrykk for endringar i bestandsstorleik, der redusert indeks tilseier lågare bestandstettleik.

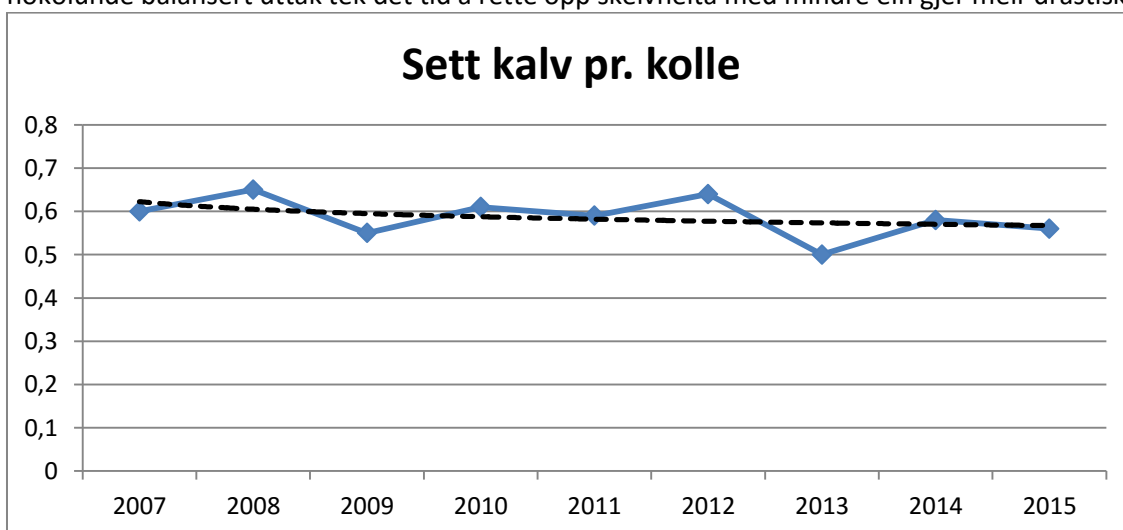

Figur 5: Trenden for Sett hjort pr jegerdagsverk er svakt fallande og tyder at bestanden er i reduksjon.

Figur 6: Indeksen for Sett kolle pr bukk gjev uttrykk for kjønnsfordelinga blant dei vaksne dyra i bestandane. Indeksen her dei seinare åra er svakt aukande noko som tilseier at det vert mindre bukk i bestanden. Det har dei seinare åra vorte meir fokus på viktigheita av å ha nok hanndyr i bestandane. Utan nokon vitenskapleg dokumentasjon så reknar ein utifrå erfaringstal at ein har tilstrekkelig hanndyr når indeksen her er 1,5 kolle pr bukk eller lågare. Ein skal vere klar over at indeksen ikkje speglar den faktiske fordelinga i bestandane. Resultat frå *Overvåkingsprogrammet for hjortevilt* syner at bukkane lettare let seg observere enn kollene og såleis er det færre bukk pr kolle i dei faktiske bestandane enn det Sett hjort tilseier.

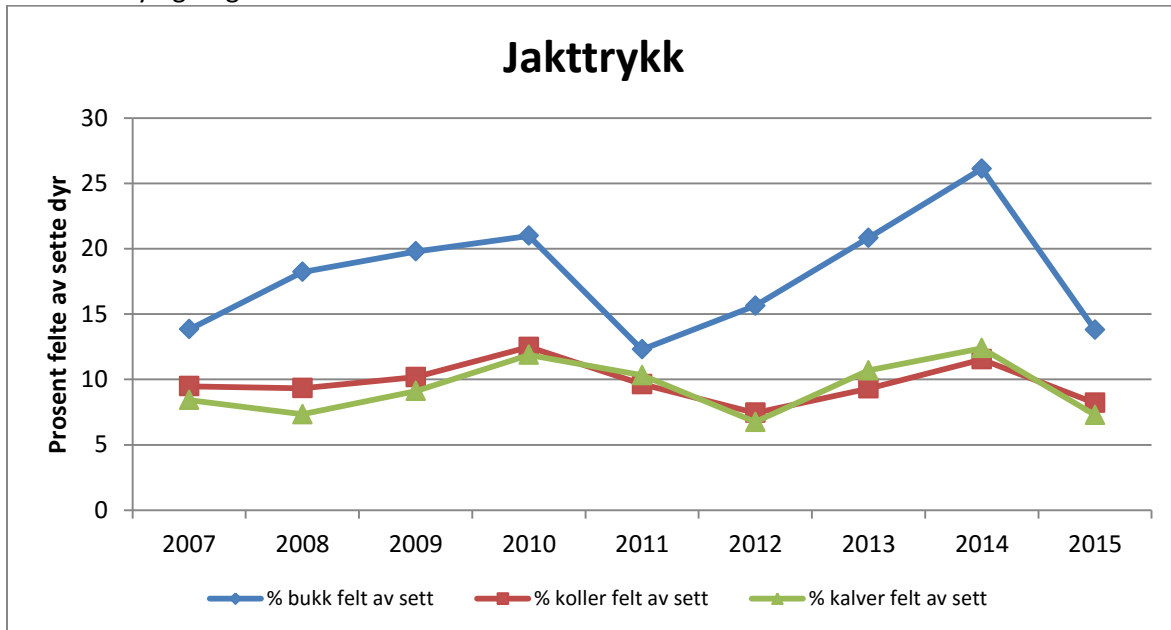
Avskytingsmønstert dei seinare åra skulle kanskje tilsei at ein har ein bra kjønnsbalanse blant dei vaksne dyra i bestanden her. Dette vert ikkje stadfesta gjennom Sett hjort då indeksen for Sett Kolle pr bukk er høvesvis høg og trenden er aukande. At tilhøvet her ikkje er betre skuldast mest truleg at kjønnsbalansen har vore skeiv etter tidlegare års avskyting og sjølv om ein då ei tid har hatt eit nokolunde balansert uttak tek det tid å rette opp skeivheita med mindre ein gjer meir drastiske tiltak.

Figur 7: Indeksen syner kor mange kalvar det er observert i høve kor mange koller som er observer og gjev uttrykk for reproduksjonsemna i bestanden. Trenden her er fallande noko som indikerer at det vert færre koller som har kalv. Auka gjennomsnittsalder på dei vaksne dyra i bestanden er viktigaste tiltak for å snu denne utviklinga, då må ein skyte meir kalv og mindre eldre dyr

4.3.2 Jakttrykk

Kor stor del av dei dyra som jegerane observerar som vert felt kallar ein for jakttrykk. Dette er indeksar for kor mange av dei observerte dyra som vert felt. Dette gjev uttrykk for kor hardt jakttrykket er på dyr av ulike kategoriar. Desse indeksane kan og vere med å underbygge indeksane for bestandsutvikling t.d. om indeksen for Sett hjort pr jdvt/time går ned i eit område og indeksane for felt av sett dyr samstundes aukar vil det vere med å styrke signala om bestandsreduksjon. Ein vil då raskare kunne reagere og setje i verk tiltak. Motsett vert det dersom Sett hjort pr jdvt/time går ned og tal felte av sette samstundes og går ned. Då må ein vere meir varsom og gjerne vente fleire år før ein får eintydige signal.

Figur 8: : Det er ingen tydeleg trend i indeksane for felte av sette hjort (jakttrykk). Indeksen for felte av sette bukk ligg godt over indeksane for kolle og kalv dette er vanleg dei fleste stader. Bukkane er meir synlege og lettare let seg observere enn kollene. Samstundes feller ein en større del av dei ein ser enn for andre kategoriar og då seier det seg sjølv at det er utrygt å vere bukk under jakta.

4.4 Overvåkingsprogrammet for hjort

Overvåkingsprogrammet for hjortevilt har sidan 1992 samla inn kjevar frå felt hjort i fleire ulike regionar. Fram t.o.m. 2011 vart det og samla inn kjønnsorgan frå vaksne hodyr. Dette i lag med data om slaktevekte og fellingstidspunkt m.v. har gjeve grunnlag for mykje nyttig kunnskap om hjorteviltbestandane og endringar/utvikling av ulike tilhøve innan desse.

I region Sogn og Fjordane inngår data frå kommunane Eid, Stryn, Gloppen, Bremanger, og Flora. Overvåkingsprogrammet held fram i noko endra omfang enn tidlegare og i region Sogn og Fjordane er det no berre kommunane Flora og Gloppen som er med. I region Hordaland er det Kvinnherad kommune som inngår. Utviklinga i begge regionar er nokså lik i høve slaktevekte.

Om ein ser på avskytingsmønster og bestandsutviklinga i litt større skala så har utviklinga i perioden overvåkingsprogrammet har helde på vore nokså lik over store delar av vestlandet. Ein reknar difor at gjennomsnittstal for regionen Sogn og Fjordane og Hordaland er representative og for området her.

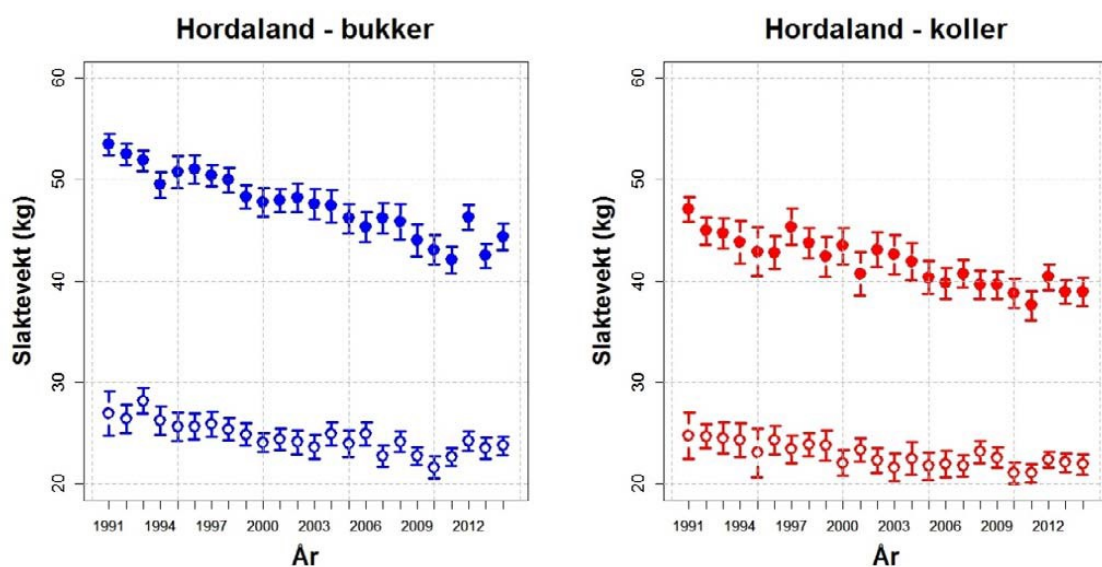
Norsk institutt for naturforskning (NINA) som er ansvarleg for gjennomføring og oppfølging av programmet har publisert [Framdriftsrapport](#) for perioden 2012 – 2014 av. Dei har og nyleg (NINA rapport 1043) evaluert [Sett hjort](#) ordninga der dei med bakgrunn i materialet frå

overvåkingsprogrammet har freista å rekonstruere bestandane og samanlikna desse med Sett hjort. Vurderingane som er gjort her byggjer mykje på desse 2 rapportane.

4.4.1 Slaktevektar for kalv og ungdyr

Slaktevektene kan sei noko om vekt og kondisjonsutviklinga i hjorteviltbestandane. Sidan programmet starta opp har det for hjort i «kjerneområda» på Vestlandet vore ein betydelig nedgang i slaktevektene for kalv og ungdyr. Dette i takt med at bestandstettleiken i same perioden har vore i kontinuerlig vekst. Nedgangen var størst dei fyrste 10 – 15 åra og har seinare avteke og flata ut. Dei siste 4 – 8 åra finn forskarane på NINA ikkje nokon eintydig trend for vektutviklinga, og for dei siste 3 åra finn dei endåtil i einskilde regionar tendensar til ein liten auke i vektene.

Då vektene for kalv og ungdyr har årlege variasjonar utifrå beitekvaliteten er dette for kort tidsrom til at forskarane kan eller vil konkludere med att trenden no er snudd. Så då er det berre tida som vil vise om ein er i ferd med nå målet som mange stader har vore å stogge vektneidgangen.

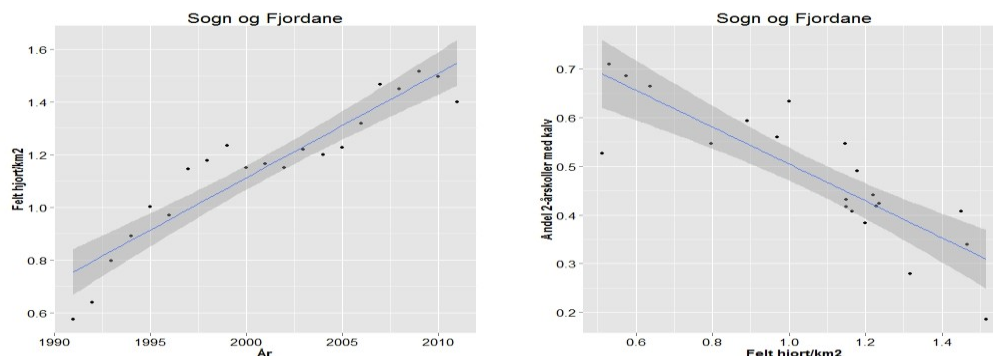

Figur 9: Syner utviklinga av slaktevektene i regionen Hordaland for kalv (nedst) og fjordyr (øvt) i perioden Overvåkingsprogrammet har pågått. Kvaliteten på utmarksbeita kan variere ein del frå år til år. Dette gjer det vanskeleg å kunne samanlikne vektene frå eit år til neste, men over fleire år vil ein kunne sjå om det er tendensar i vektutviklinga.

4.4.2 Reproduksjon

Sidan oppstarten av overvåkingsprogrammet i 1992 har andelen koller som kalvar som 2 åring vorte meir enn halvert! Dette heng direkte saman med utviklinga ein har hatt for slaktevektene til kalvar og ungdyr. Som ein konsekvens av reduserte vekter/kondisjon er det og ein del koller som heller ikkje tek kalv som 2 åring. Då ungdyr utgjer ein stor del av bestandane er dette av vesentleg betyding for reproduksjonsemna i hjortebestandane. I praksis betyr dette at ein dei fleste stader no før på ein mykje større del "uproduktive" dyr enn tidlegare og at ein må ha langt fleire dyr enn tidlegare for å produsere den same mengda kalvar. Hjorten er ein viktig og verdfull ressurs som jaktobjekt og mat, men kan og mange stader vere ei belastning på ein del andre interesser som landbruk, samferdsle og andre samfunnsinteresser. Å ha ei stor og lite produktiv bestand er såleis ikkje særleg god ressursutnytting.

Reduksjon i produktiviteten

55 % nedgang i prosentdelen to-åringar som får kalv

Figur 10: i takt med auken i bestandsstettleiken som vert synt ved fellingstal på grafen til venstre har andelen 2 årige koller som kalvar vorte meir enn halvert (grafan til høgre) sidan overvakingssystemet starta. Dette er data frå Sogn og Fjordane, men utviklinga har vore mykje godt lik over heile vestlandet.

4.4.3 Årsaker til vektnedgang og redusert reproduksjonsemne

Auka konkurranse om den beste og mest næringsrike maten er ein vanleg årsak til at auka bestandstettleik medfører reduserte kroppsvektar for hjort og andre gras/planteetande dyr. Vinterbeitet handlar for mange berre om å overleve med minst mogleg tap av kroppsvekt, men det er i vekstsesongen dyra veks og legg opp opplagsnæring til å tære på gjennom vinteren. Det er såleis sumarbeitet som er avgjerande for kroppsstorleiken og kondisjonen til dyra. Ved aukande bestandstettleik vert det konkurranse om dei mest næringsrike og attraktive beiteplantane. Dette betyr ikkje at dyra går rundt og svelt, men at dei får tilgang til mindre av dei mest verdfulle beiteplantane og fylgjeleg ikkje så god vekt/kondisjonsutvikling som dei kunne ha hatt.

Reduksjonen av 2 årige koller som kalvar er ein direkte konsekvens av reduksjonen ein har hatt i vektene for kalvar og ungdyr. Dette fordi vekta/kondisjonen til ei fjorkolle om hausten er avgjerande kor vidt den går i brunst eller ikkje. Fyrst når dei har ei slaktevekt på over 40 kg er det sannsynleg at den går i brunst og kan ta kalv. Dess meir over 40 kg dess større er sjansen for at det skjer. Forutan at små kalvar er dårlegare rusta for å kunne klare fyrste vinteren som mange stader kan vere eit nålaug vil dei heller aldri kunne vekse seg store. Dei vil bli små dyr både som ungdyr og vidare utover i livet. Små dyr produserar vanlegvis små kalvar, men her kan alderen til ein viss grad kompensere noko då eldre koller produserar større kalvar enn yngre koller. Alderen på dei vaksne hodyra i bestanden er såleis med å påverkar kalvevektene.

Alder

Store og eldre koller kjem tidleg i brunst og før såleis fram store kalvar som vert kalva tidleg. Dette har stor betydning for vektutviklinga til kalvane og dermed og kor store dei vert som vaksne. Når så ein stadig større del av desse kalvane er så små at dei ikkje vert i kondisjon til å kunne ta kalv som 1,5 åringer vert reproduksjonsemna betydeleg redusert. Å ha tilstrekkelig med vaksne hanndyr i bestanden har og stor påverknad for kalvevektene. Brølinga kan framskande og synkronisere brunsten hjå kollene. Kolla må parast innforbi eit tidsrom på om lag eit døger dersom det skal verte kalv. Om den ikkje vert para då kan den gå i brunst igjen om ca 18 dagar. Dette inneber seinare paring som er av avgjerande vekt for kalvevektene. Godt vaksne hanndyr har og ofte erfaring og vil kunne pare kollene når dei er klare for det. Bukkane startar ikkje med skikkelig brøling før ved om lag 5 års alder og er kondisjonsmessig på topp frå 6-7 til 12-13 års alder.

Gjennomsnittsalderen for både hann og hodyr er her låg og ved å auke den vil det åleine vere med å leggje grunnlaget for auka kalvevekte.

4.5 Status for bestandsutviklinga

Bestandsstorleiken

For størstedelen av hjorten sine kjerneområde på Vestlandet har det lenge vore eit mål å stogge bestandsveksten. Dette har ein no klart dei fleste stader og bestandane er og dei fleste stader noko redusert i høve toppen som truleg var nokre år før 2010. Det gjeld og mest truleg området her noko både fellingstal og Sett hjort indeksane tilseier. For området samla hadde ein den høgste avskytinga i 2012 med 1101 dyr. Deretter er avskytinga redusert årleg og i 2015 vart det felt 689 dyr.

Indeksen for Sett hjort pr jegerdagsverk for området har vore fallande sidan 2007 men nedgangen ser no ut til å ha stogga opp. Dette tyder på at bestanden har vore redusert, men at reduksjonen no har stogga opp. Dette samsvarar godt med at avskytinga er redusert monaleg etter 2013.

Om ein ser på andelen felte av sette dyr (jakttrykk) så er det litt variasjonar frå år til år men ikkje nokon eintydig trend anna enn for bukk. Der trenden er svakt aukande.

Utifrå signala frå Sett hjort og avskytinga dei siste åra er bestanden i området redusert betydeleg i frå åra før 2010. Dei seinare åra er avskytinga redusert monaleg og bestandsreduksjonen er mest truleg stogga.

Kjønnsbalanse:

Grunna overvekt av hanndyr i uttaket over lang tid er fordelinga mellom kjønna i bestandane skeiv med for lite vaksne hanndyr dei fleste stader på vestlandet. Dette vert stadfesta gjennom resultat frå Overvåkingsprogrammet for hjortevilt.

For området her har ein i motsetnad til dei fleste andre stader dei seinare år hatt ei overvekt av hodyr i jaktuttaket.

Avskytingsmønsteret dei seinare åra skulle kanskje tilseie at ein har ein bra kjønnsbalanse blant dei vaksne dyra i bestanden her. Dette vert ikkje stadfesta gjennom Sett hjort då indeksten for Sett Kolle pr bukk er høvesvis høg og trenden er aukande. At tilhøvet her ikkje er betre skuldast mest truleg at kjønnsbalansen har vore skeiv etter tidlegare års avskyting og sjølv om ein då har eit nokolunde balansert uttak klarar ein ikkje å rett opp skeivheita.

For lite vaksne hanndyr i bestanden er negativt for brunstaktiviteten som igjen påverkar kalvingstidspunkt som er viktig for kalvevektene. Låge kalvevekte over tid reduserer reproduksjonsemna i bestanden.

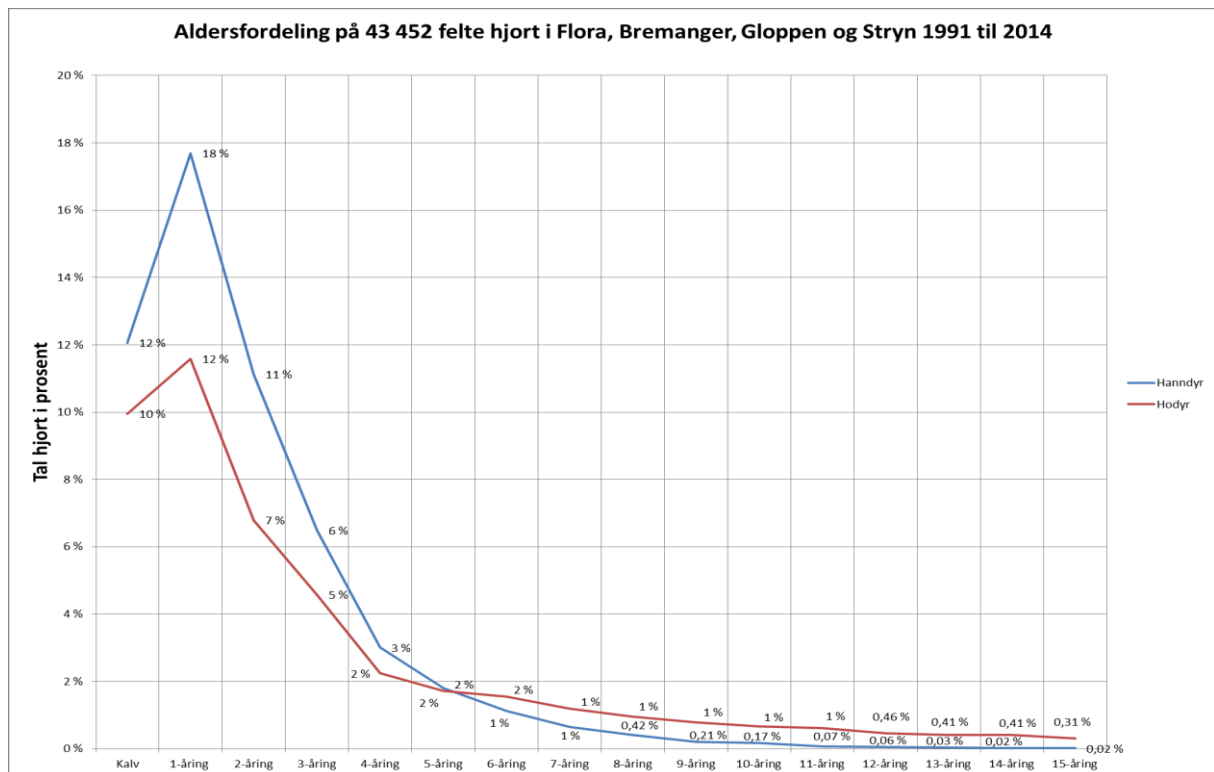
For låg gjennomsnittsalder i bestanden.

Resultat frå overvåkingsprogrammet syner at gjennomsnittsalderen for dyr 2,5 år og eldre ei tid har vore i auke. For hanndyr er denne trenden no snudd og dei siste 3 åra har snittalderen vorte redusert. For hodyr er det ikkje nokon markert reduksjon men auken har stogga.

Dette skuldast mest truleg at ein nokre år har hatt ei avskyting som har vore større enn tilveksten og då går snittalderen ned når eldre dyr utgjer ein stor del av jaktuttaket. Gjennomsnittsalderen for dei vaksne dyra i bestanden er av vesentleg betyding for kalvingstidspunktet og dermed og kalvevektene

og til sist reproduksjonsemna. Koller over 5 år går tidlegare i brunst og før større kalvar tidlegare på året enn yngre koller medan bukkane ikkje startar med skikkelig brøleaktivitet før ved 5 års alder.

Gjennomsnittsalderen er nok her som dei fleste andre stader på vestlandet for låg i høve å ha ein stabil og god reproduksjon. Dette er godt dokumentert igjennom Overvakingsprogrammet. Som grafen nedanfor viser er det berre eit fåtal av dyra som oppnår å bli «vaksne» (5 år+). Sjølv om dette er tal frå Sogn og Fjordane har avskytingsmønsteret over lang tid mykje godt vore likt over det meste av vestlandet. Så figuren nedanfor er nok mykje truleg representativ for stoda i området her og.

Figur 11: Viser alderen på i alt 43 542 dyr felt i Flora, Bremanger og Stryn frå 1991 til 2014. Dette representerar ein så stor del av dei felte dyra over så lang tid at det er representativt for stoda i bestandane i regionen. Berre nokre få % av dyra for kvart kjønn opplever å bli over 5 år.

Tiltak for å endre bestandsstatus:

For å oppnå betra kjønns og aldersstruktur i bestanden må ein redusere andelen eldre dyr i jaktuttaket samstundes som ein aukar uttaket av kalv og ungdyr. Dersom ein ikkje aukar uttaket av kalv (særskilt) og ungdyr samstundes som ein reduserer uttaket av vaksne dyr vil ein få bestandsvekst og ikkje oppnå auke i gjennomsnittsalderen for dei vaksne dyra.

Fordelinga på kjønn bør og vere lik, eller helst ei overvekt av hodyr nokre år for raskare å kome i balanse.

Andelen kalv har vore jamn kring 25 % dei siste åra og bør aukast til over 30 %. Dess større andel kalv i uttaket dess større totaluttak kan ein ha utan å få bestandsnedgong. Stor andel kalv er og det beste tiltaket ein har for å auke gjennomsnittsalderen hjå dei attlevande dyra i bestanden.

For ungdyr er andelen bra med 18,6 % fjorkoller ogso for spissbukk med 17,4 % ligg ein høvesvis godt an. Andelen spissbukk er tilstrekkelig og gjerne i høgste laget sett i lys av kjønnsbalansen.

For å betre kjønnsbalansen og få meir vaksne hanndyr i bestanden må ein mindre andel av jaktuttaket vere hanndyr. Eldre hanndyr har ikkje vore særskildt høg dei siste 5 – 6 åra og utgjorde i 2015 «berre» 17,7 %. Dette er likevel tilsterkkelig når ein som no har hatt ei reduksjonsavskyting og bør reduserast ytterlegare for å rette opp kjønnsbalansen. Alternativt kan ein redusere uttaket av spissbukk nokre år, eller begge deler som vil gje enno raskare effekt.

4.5 Mål for bestandsplanen

5.1 Hovudmål:

Hovudmålet er å ha ei produktiv og robust bestand med sunne og friske dyr som årleg produserer mest mogleg jaktobjekt/kjøtt utifrå det naturlege beitegrunnlaget.

Dette innafor det som er forsvarleg og akseptabelt i høve belastninga hjorten medfører for andre interesser som landbruk, samferdsle, busetnad (hage m.v.) og andre samfunnsinteresser.

Bestandsplanen har som hovudmål å stabilisere bestanden på dagens nivå og auke reproduksjonsevna slik at det vert grunnlag for ei stabil avskyting på noko over dagens uttak med ein tilsvarande eller noko mindre vinterbestand.

5.2 Delmål:

- Forbetre kjønnsbalansen i bestanden, - Sett kolle pr bukk
- Auke gjennomsnittsalderen hjå dei vaksne dyra i bestanden
- Auka slaktevekt på kalvar og ungdyr - starte slaktevektregistreringar ?
- Auke produktivitet i bestanden, auke i indeksen for Sett kalv pr kolle

6. Handlingsdel - avskytingsplan

6.1 Avskytingsplan

Nordhordland bestandsplanområde søker om godkjenning av bestandsplan for treårsperioden 2016 - 2018 med ei årleg kvote på 166 dyr, til saman 498 løyve for heile planperioden.

Fordelinga av jaktuttaket for perioden samla skal fordelast slik:

- Kalv skal utgjere minimum 30 % av det samla jaktuttaket
- Kalv og ungdyr skal samla utgjere meir enn 65 % av det samla jaktuttaket.
- Spissbukk skal utgjere maksimalt 15 % av det samla jaktuttaket
- Eldre dyr skal utgjere maksimalt 35 % der eldre hanndyr kan utgjere maksimalt 15% av det samla jaktuttaket.

Dette kan avvikast einskildår og på valdnivå, det er sluttsommen for bestandsplanområde som gjeld.

6.2 Fordeling av fellingskvote til valda

Valda får tildelt fellingskvoten frå kommunen som valfrie dyr etter følgjande oppsett:

Vald id	Valdnavn	Areal	2016	2017	2018	Sum
1247V0015	Askøy Nord Hjortevald	25841	30	30	30	90
1247V0016	Askøy Sør Hjortevald	23844	22	22	22	66
1263V0027	Helltveit	1500	4	4	4	12
1263V0036	Fyllingsnes	2250	6	6	6	18
1263V0041	Mundal	3500	6	6	6	18
1263V0052	Lindås Hjortevald	46000	98	98	98	294
Sum		102935	166	166	166	498

6.3 Overføring av fellingsløyve mellom vald, fellesjakt.

Det er høve å overføre fellingsløyve mellom valda i bestandsplanområdet jfr §19 i *Forskrift om forvaltning av hjortevilt*. Dette kan gjerast både ved at valda overfører fellingsløyve gjevne i eit vald til eit anna vald og ved at vald let andre vald få jakte på sin fellingskvote på deira areal. Føremålet med slik overføring er å ha fleksibilitet for å nå måla i bestandsplanen og for å avverge skadepress på landbruksnæring og anna. Det er og høve å overføre ein mindre del av den årlege fellingskvoten frå eit år til eit anna.

Valda sjølve avtalar og organiserar overføring av fellingsløyve eller fellesjakt.

Alle jaktrettshavarane i dei involverte valda må samtykke før ein kan inngå slike avtalar.

Felte dyr ved fellesjakt/overføring av fellingsløyve skal rapporterast frå dei valda dei er tildelt